

LITTLE MISS SUNSHINE

USA, 2006

Ohjaus: Jonathan Dayton & Valerie Faris

Kesto: 105 min.

Pääosissa: Toni Collette (Sheryl), Greg Kinnear (Richard), Steve Carell (Frank), Alan Arkin (isoisä), Abigail Breslin (Olive) ja Paul Dano (Dwayne).

Ikäraja: K11

Koulukinon materiaali on tehty 5.-9. luokille.

Käsikirjoitus: Michael Arndt

Oppimateriaalin teemoja: perhe ja sen sisäiset kommunikaatio-ongelmat, epäonnistuminen, yhteishenki, vaikeuksien voittaminen

Genre: draama, roadmovie, komedia

SYNOPSIS

Little Miss Sunshine on rajoja rikkova tiekomedia amerikkalaisesta Hooverin perheestä. Yksikään perheen jäsenistä ei lievästi ilmaistuna ole henkisesti täysin tasapainoinen, mutta yrityksen puutteesta ei heitä ainakaan voi syyttää.

Isä Richard on toivottoman optimistinen motivaatiokouluttaja, joka yrittää epätoivoisesti kaupata ohjelmaansa ”9 askelta menestykseen” – tietysti surkealla menestyksellä. Konservatiivinen äiti Sheryl saa harmaita hiuksia perheensä omituisista salaisuuksista; varsinkin niistä, jotka koskevat hänen omaa Frank-veljeään, itsemurhaa hautovaa Proust-tutkijaa, joka on juuri ollut sairaalassa toipumassa poikaystävänsä lähdön aiheuttamista traumaista. Myös nuoremmilla Hoovereilla on omat pilvilinnansa – heihin kuuluvat rillipäinen, pulleahko kauneuskuningattaren alkuperäinen Olive ja Dwayne, vihainen Nietzscheä lukeva nuorimies, joka pitää ehdotonta mykkäkoulua. Kaiken kukkuraksi perheeseen kuuluu isoisä, rääväsuinen hedonisti, joka on vastikään saanut kenkää vanhainkodista nuuskattuaan heroinia.

Perhe ei suoraan sanoen vaikuta järin täysjärkiseltä, mutta kun Olive sattumalta kutsutaan mukaan äärimmäisen kovana tunnettuun päivänsädekilpailuun Kaliforniaan, koko joukko haluaa olla ilman muuta paikalla kannustamassa tyttöä. Niinpä tuo sortin sakki ahtautuu ruosteisen keltaiseen VW-pikkubussiin ja suuntaa kolmen päivän tragikoomiselle matkalle kohti Oliven suurta läpimurtoa – joka suorastaan mullistaa koko hourupäisen perheen elämän.

Elokuva kommentoi nyky-amerikkalaista kilpailuhenkistä ja kaksinaismoralistista yhteiskuntaa, missä korostuvat pakkomielteinen voittaminen ja menestyminen. Se on lämmin ja tragikoominen kuvaus perheestä, jossa kaikki tuntuu epäonnistuvan. Vastoinkäymiset seuraavat toistaan, mutta matkalla perheenjäsenet löytävät itsensä ja toisensa uudelleen.

Elokuvan viesti on, että vaikka Amerikan maassa on paljon mätää, siellä on myös vahvuuksia, kunhan syvälle ytimeen vain päästään.

VIHJEITÄ ELOKUVAN KÄSITTELYYN

1. Ennen elokuvan katselua

- a) Valitkaa elokuvasta jokin henkilö, jota tarkkailette erityisesti elokuvaa katsellessanne.
- b) Elokuvan ohjaajat ovat paljon musiikkivideoita kuvanneet Dayton ja Faris. Kuvallinen kerronta tarjoaa ovelia visuaalisia vitsejä:

- Mitä Dwaynen paidassa luki?
Tekstin alku: "Jesus was"... tekstin loppuosa jää toistuvasti pois kuvasta, kunnes uteliaisuus herää: mitä Jeesus oli...
- Mitä luki Frank-enon kilpailijan, Yhdysvaltain toiseksi arvostetuimman Proust-tutkijan auton rekisterikilvessä?

Palatkaa ennakkotehtäviin elokuvan katselun jälkeen.

Elokuvan katselun jälkeen

2. Elokuvan sanotaan olevan "Roadmovie" -tiekomedia.

- a) Mitä roadmoviella tarkoitetaan?
Roadmoviella tarkoitetaan elokuvaa, jossa sankarit ovat matkalla, esim. pakomatalla. He matkustavat paikasta toiseen ja kohtaavat erilaisia ihmisiä, ilmiöitä ja joutuvat seikkailuihin. Henkilöt kohtaavat usein myös vastoinkäymisiä, jolloin heidän keskinäiset suhteensa joutuvat punnituksi. Matkan tapahtumat ovat tällaisessa elokuvassa määränpäättä tärkeämpiä.
- b) Tarkastelkaa roadmovie-elokuvan tunnusmerkkien pohjalta perheen matkaa.
- c) Luuseri-tarina
Elokuvaa on ennakkotiedoissa mainostettu lauseella: Elokuva on tarina siitä, miten luuseritkin voivat menestyä...
Mitä mieltä olette luonnehdinnasta? Oliko perhe mielestänne luuseri-perhe?
Perheenisä, korosti, että hän vihaa luusereita. Olive kysyy isoisältään, että onko hän luuseri. Isoisä vastaa, että luuseri on sellainen, joka pelkää häviötä, eikä edes yritä.

3. Henkilöt

- a) ks. ennakkotehtävä.
Kirjoittakaa valitsemastanne henkilöstä pieni luonnekuvaus.

Olive, perheen seitsemän vuotias tytär ihailee missejä ja kauneuskilpailuja. Hän unelmoi lasten missikisan, Little Miss Sunshinen, voittamisesta.

Richard-isä on motivaatiopuhuja, joka jaksaa muistuttaa, että menestys on asenteesta kiinni. Hän on kehittänyt 9-portaisen ohjelman, jolla saavutetaan tie menestykseen, mutta ei itse ole opeistaan huolimatta päässyt osalliseksi amerikkalaisesta unelmasta. Hän yrittää epätoivoisesti kaupata ohjelmaansa kustantajalle.

Dwayne on perheen mustaan pukeutuva, vihainen teini-ikäinen isovelji, joka vannoo uhmakkaasti Nietzschen nimeen ja kieltäytyy puhumasta perheelleen ennenkuin on päässyt hävittäjälentäjäkouluun. Hän ei ole sanonut sanaakaan yhdeksään kuukauteen.

Frank-eno, Yhdysvaltain johtava Proust-tutkija, on menettänyt kaiken kiinnostuksen elämäänsä ja yrittänyt jopa itsemurhaa onnettoman homoromanssin ja yliopistouralla koettujen takaiskujen vuoksi.

Isoisä on machoileva, railakkaan menon veteraani, jolla on heroiniongelma- "nuorena on tyhmä jos käyttää ja vanhana tyhmä, jolle käytä". Isoisä valmentaa Olivea Päivänsadekisaa varten.

Sheryl-äiti yrittää kestää asennevammaisten oikkuja ja joutuu tasapainoilemaan perheen kommunikaatiovaikeuksien ja oman veljen itsemurhayrityksen välillä.

- b) Kuvaillkaa perheenjäseniä.
Tehkää pienryhmissä lista kustakin henkilöstä. Millaisia periaatteita heillä oli? Kuinka he suhtautuivat toisiinsa? Kuvaillkaa heidän pukeutumistaan, luonnettaan, ulkonäköään, mieltymyksiään.

c) Kirjoittakaa valitsemastanne henkilöstä luonnekuvaus. Kaikkia yksityiskohtia ei henkilöstä elokuvassa voi kertoa. Keksikää valitsemallenne henkilölle omia luonnehdintoja tulkintanne mukaan.

d) Kirjoittakaa kuvaus valitsemastanne henkilöstä minä-muodossa.

4. Perhe

Perhe vaikuttaa varsin pätkähullulta, mutta useimmista perheistä löytyisi varmasti hullunkurisia piirteitä, jos niitä tahtoisi etsiä.

a) Löydätkö kirjallisuudesta tai muista elokuvista vastaavanlaisia perheitä?

b) Keksikää mielikuvitusperhe, jossa on elokuvassa esitetyn kaltaisia surullisia, mutta myös koomisia piirteitä ja kirjoittakaa heistä tarina.

c) Pohtikaa yhdessä miten yhden perheenjäsenen toiminta vaikuttaa koko perheen hyvinvointiin tai pahoinvointiin.

d) Miten henkilöiden välinen suhde muuttuu elokuvan edetessä?

e) Millaisia vaikeita asioita perhe joutui kohtaamaan ja mistä keskustelemaan? Millaisia epäonnistumisia, pettymyksiä ja unelmien murskautumista, elokuvassa käsitellään?

Mm. kuolema, itsemurha, huumeet, seksi... Onko voittaminen sittenkään tärkeintä? Onko elämää menetetyt rakkauden jälkeen? Toiveiden murskaantuminen värisokeuden myötä, mitä jos perhe, tai kukaan muukaan, ei ymmärrä todellista minuutta, onko oma, omituinenkin perhe aina parempi kuin ei perhettä ollenkaan?

5. Dwayne ja Nietzsche

Dwayne oli puhumatta yhdeksän kuukautta. ja luki intohimoisesti Nietzscheä.

Friedrich Wilhelm Nietzsche

(1844–1900) oli saksalainen filosofi, kirjailija, kriitikko ja runoilija. Filosofiansa Nietzsche käsitteli paljon nihilismia, kristinuskkoa ja ihmistä itseään.

Nietzschen sanotaan olevan filosofian historian röyhkein ja hyökkäävin kirjoittaja. Hän kirjoittaa asenteellisesti, kärjistää, loukkaa, kritisoi ja liioittelee. Jo tyyliinsä vuoksi Nietzsche on sovinnaisille ihmisille sietämätöntä luettavaa. "Totuuksia ei tule kumartaa, sillä jokainen totuus on vain osatotuus. Lopullista totuutta ei ole." Nietzsche kirjoitti hyvin monitulkintaisesti ja niinpä häntä on myös helppo vääristellä. Hän vihasi joukkoja, ja keskinkertaisuutta. Nietzscheä ovat peräisin tunnetut sanonnat "Jumala on kuollut" ja "kaikki, mikä ei tapa, vahvistaa".

Lähde: Saarinen: Filosofia

Lisää Nietzschen mietelauseita:

- Nuorukainen pilataan varmimmin, jos johdetaan hänet kunnioittamaan enemmän samoin ajattelevia kuin toisinajattelevia.
- Kun on nuori, kunnioittaa ja halveksii ilman sävyjen tajua, joka on elämän paras anti.
- Ei rakkauden puute, vaan ystävyiden puute saa aikaan onnettomat avioliitot.
- Eikö elämä olekin sata kertaa liian lyhyt, jotta siihen voisi ikävystyä.
- Voittajat eivät usko sattumaan.
- Todellisen arvon mitta: miten paljon totuutta yksi henki kestää, miten paljon totuutta se uskaltaa.
- Jokainen, joka luo on kova.
- Omantunnon pisto opettaa ihmiset pistämään.
- Hyvettä on heistä se, mikä tekee vaatimattomaksi ja kesyksi: niin he ovat tehneet sudesta koiran ja itse ihmisestä parhaan kotieläimen.

Lähde: Tarmio, Elämän viisauden kirja

a) Miksi arvellette Nietzschen lukemisen viehättäneen Dwaynea?

b) Lukekaa ja miettikää pienissä ryhmissä tai yksin edellä olevien mietelauseiden sisältöä. Selittäkää, mitä niillä mielestänne tarkoitetaan?

6. Frank-eno ja Proust

Frank-eno oli menestynyt Proust-tutkijana.

Marcel Proust

(1871–1922) oli ranskalainen kirjailija. Hän oli yksi 1900-luvun merkittävimmistä kirjallisista modernisteista. Hänet on parhaiten tunnettu pitkästä teossarjastaan *Kadonnutta aikaa etsimässä*. Proustin teos on kuvaus kertojan muistista, sen toiminnasta ja lisäksi siinä kuvataan aikaa, johon ei voi palata ja josta muistiin on jäänyt syvät jäljet. Lisäksi kirja on ajankohdalleen uskomattoman rohkea, homoeroottiset kuvaukset liittyvät kiinteästi teoksen henkilökuviin. Proust tutkii poikkeavuuden asemaa yhteiskunnassa ja homoseksuaalisuus on kirjailijan keskeinen teema. Proustin kieli on monipolvista, mutta tarkkaa ja täsmällistä ja siten erittäin ilmaisukykyistä.

Proust kuvaa teoksissaan mm. halun kummallista rakennetta: se, mitä haluaa, muuttuu turhanpäiväiseksi kun sen saa, mutta arvokkaaksi kun sen menettää. Albertine, eräs hänen romaanihenkilönsä on tällainen halun kohde. Kun hän on läsnä, hän on ikävyyttävä, ja kun hän on poissa, kertoja näännyy mustasukkaisuudesta.

Proust tutkii taiteen luonnetta ja tuo voimakkaasti esille demokraattista taiteentuntemuksen teoriaa, jonka mukaan jokainen meistä on kykenevä tuottamaan taidetta, muuttamaan elämäkokemuksensa taiteellisesti luovaksi prosessiksi.

Proust tuntuu kertovan meille, että me olemme ihmisinä yhtä kuin omat muistomme. Osa tuota itseemme keskittymisen prosessia on myös keskittyminen pois omista muistoistamme, se toimii eräänlaisena puolustusmekanismina tuskan ja surullisuuden estämiseksi.

Lähde: Wikipedia

Proustin mietelmiä:

- Jättäkäämme kauniit naiset miehille, joilla ei ole mielikuvitusta.
- Vain sitä rakastaa, jota ei kokonaan omista.
- Rakkaudessa onni on epänormaali tila.
- Onni tekee hyvää ruumiille, mutta suru kehittää sielunvoimia.
- Aika muuttaa ihmistä, mutta ei mielikuvaa, joka meillä on heistä säilynyt.

Lähde: Tarmio, Elämän viisauden kirja

a) Miten Frank-eno ja Proustin ajatukset mielestänne sopivat yhteen?

b) Dwayne toteaa enolleen elokuvan loppupuolella aallonmurtajalla, että hän haluaisi nukkua ja herätä vasta 18 vuotiaana. Muistatko millaisen tavan tarkastella elämää Frank-eno esittää Dwaynelle? Onnelliset vuodet ovat yhtä tyhjän kanssa, mutta kärsimys se vasta jalostaa ja kirkastaa ihmistä. Vain kärsimyksestä voi oppia. Nukkuessaan Dwayne jäisi paitsi elämän koettelemuksista ja esim. lukion kilpailusta.

c) Millaisia ovat teidän kärsimyksenne, joiden arvelisitte olevan vastaavia?

7. Yhteishenki

a) Miten perheen yhteishenki ilmenee? Perheestä ei vaikeuksista huolimatta puutu yhteishenkeä, kun koko porukka lähtee Volkswagen-minibussilla Kaliforniaan kannustamaan Olivea. Kisoissa Oliven esiintymistä ennen kaikki näkevät tilanteen toivottomuuden, mutta lopulta ovat täysillä mukana häntä kannustamassa.

b) Miten perheenjäsenet suhtautuvat toisiinsa tai toistensa erityispiirteisiin alussa kotona, matkalla, autossa, sairaalassa? Perheenjäsenet törmäilevät omiin ja toistensa ongelmiin, joita he joutuvat selvittämään. He joutuvat purkamaan patoutumia ja voittamaan ennakkoluulojaan. Kun toisista välitetään epäonnistumisen voi kääntää kokemukseksi kokemusten joukossa ja aina on tilaa uudelle yritykselle.

8. Lasten missikisat

"Erikoisimmasta päästä ilmiöitä on varmasti USA:n lapsimissit. Vietin pienten kauneuskuningattarien ja heidän huoltojoukkojensa parissa muutaman päivän sähköpostin, valokuvien ja verkkosivujen kautta. Vaikka yritin olla objektiivinen ja asiallinen toimittajan roolissani, en vanhana koiraharrastajana voinut olla huomaamatta yhtäläisyyksiä kauneuskilpailujen ja koiranäyttelyiden välillä. Kuinka nuorena esineellistäminen oikein voidaan naisten kohdalla aloittaa?"

Lähde: Elina Kujala, Uusi Nainen 1/2006

a) Keskustelkaa lapsille järjestettävistä missikisoista? Miksi niitä järjestetään? Miksi niitä vastustetaan? Järjestäkää väittely lasten missikisojen puolesta ja niitä vastaan.

b) Olive haluaa pärjätä kauneuskilpailuissa. Miten Oliven ulkonäkö poikkesi missikisoihin osallistuvien tyttöjen ulkonäöstä tai käyttäytymisestä? Miten elokuvassa suhtaudutaan Oliveen?

Tilanne on melko sääliittävä, sillä hän ei näytä tippaakaan isoine silmilaseineen, hieman pulleana sellaiselta lapsibarbielilta, joilta muut kisailijat näyttävät. Tavallisin lapsimissi oli puettu ja ylimeikattu nukeksi ja suorastaan pedofiilien päiväuneksi.

c) Olive perheineen istuu ruokailemassa matkan varrella. Mitä missin sopisi perheen mielestä syödä tai miltä hänen tulisi näyttää? Isä muistaa, että missit eivät saa syödä lihottavaa jäätelöä, isoisän mielestä missinkin luiden päällä pitää olla myös lihaa, äidin mielestä saa olla laiha tai lihava.

d) Millainen on nykyinen malli- ja missi-ihanne? Tutkikaa lehtiä ja mainoksia. Miten naisihanne on muuttunut vuosien varrella? ”Pää pystyyn, rakas Taimi! Sinäkin voit päästä rumasta laihuudestasi...” Karamellimainosteksti 1920-luvulla. 1930-luvulla jo myytiin laihdutusvoiteita ja -pillereitä.
Lähde: Me-lehti 1/07

e) Olive varastaa missishow'n lopun kisaesityksellään, joka taatusti erottuu pikkusievästä massasta. Esityksessä kyytiä saavat jenkkien intomielineen kilpailukulttuuri, seksuaalinen kaksinaismoraali ja tympeä tekopyhyys. Minkälaisen vastaanoton Oliven esitys saa? Miten yleisö reagoi, entä kanssakilpailijat, muut vanhemmat järjestäjä, juontaja, kuvaustiimi, tuomaristo, oma perhe?

f) Mistä kaikesta keksisitte järjestää missikisan?

Jos autoilla olisi missikilpailut, Peugeot 407 Coupé olisi varma menestyjä. Ranskalaiset muotoilijat ovat onnistuneet tekemään autosta erinomaisen linjakkaan. Kupeeta katsellessa silmä lepää, kuten eräs autofani asian ilmaisi.
Lähde: www.hs.fi

Lintujen missikisat: Arvioidaan ulkonäköä, hauska on tutkailla esimerkiksi ääntä ja ulkonäköä yhdessä: miksi koreimmat linnut ovat usein huonoimpia laulajia?
Lähde: Luontoliitto

9. Juonen kulku ja käänteet

a) Elokuvassa on useita kohtauksia, joiden sisältämät yllättävät ratkaisut saavat nauramaan usein siksi, että ahdistava tunnelma rikotaan täysin ennalta-arvaamattomalla tavalla. Huumoria ja synkkyyttä yhdistellään surutta. Mitä tällaisia kohtauksia muistatte? mm. Olive kysellee lapsekkaan luontevasti enon itsemurhayrityksestä, isoisä oli kuollut ja sairaalan odotushuoneen televisiossa pauhaa kuolemankin hetkellä ostoskanava, isoisän ruumiin varastaminen, poliisi menee tarkastamaan auton takaosaa...

b) Perheen keltainen volkkaripaku höysti humoristisesti matkantekoa. Matkanteko uhkaa keskeyä useaankin otteeseen. Millaista jännitystä autoon liittyi perheen matkalla? Sen kyytiin saattoi hypätä vain vauhdissa, äänitorvi rikkoutui, isoisän kuolema, poliisi...

c) Tehkää elokuvasta juonikaavio, jonka avulla tarkastelette elokuvan kulkua, sen käänteitä ja huippukohtia.

10. Elämä jatkuu

Kuvitelkaa, miten henkilöiden elämä jatkuisi elokuvan tapahtumien jälkeen.

a) Ideoikaa ja kirjoittakaa tarina yhdessä tai yksin.

b) Valitkaa joku elokuvan henkilöistä, jonka elämästä kerrotte.

c) Kuinka sujui perheen paluumatka? Kirjoittakaa paperilapuille substantiiveja, verbejä ja adjektiiveja. Laittakaa laput yhteiseen laatikkoon. Asettukaa riviin. Kukin saa vuorollaan nostaa lapun laatikosta ja jatkaa tarinaa pari lausetta eteenpäin. Kertojan täytyy liittää nostamansa lapun sisältämä sana kertomaansa tarinaan.

Materiaalin on laatinut
luokanopettaja Tuula Niiniranta.

Materiaalin on tuottanut
Anna-Liisa Puura-Castrén
Koulukinosta.